

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 385/2014-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. júla 2014 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Ivetty Macejkovej a sudcu Sergeja Kohuta predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. E. H., zastúpenej advokátom Mgr. Ľubomírom Škulom, Advokátska kancelária, Viničky 15, Nitra, vo veci namietaného porušenia čl. 35 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v konaniach vedených Prezidiom Policajného zboru, národnou kriminálnou agentúrou, národnou jednotkou finančnej polície, expozitúrou Západ pod sp. zn. PPZ-500/NKA-FP-ZA-2013, Krajskou prokuratúrou v Nitre pod sp. zn. KV 50/2013/4400 a Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky pod sp. zn. IV/3 GPt 53/14/1000 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. E. H. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. mája 2014 doručená sťažnosť JUDr. E. H. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia čl. 35 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v konaniach vedených Prezidiom Policajného zboru, národnou kriminálnou agentúrou, národnou jednotkou

finančnej polície, expozitúrou Západ (ďalej len „polícia“) pod sp. zn. PPZ-500/NKA-FP-ZA-2013, Krajskou prokuratúrou v Nitre (ďalej len „krajská prokuratúra“) pod sp. zn. KV 50/2013/4400 a Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) pod sp. zn. IV/3 GPt 53/14/1000. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 19. mája 2014.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka je advokátka a zároveň je aj konateľkou a spoločníčkou obchodnej spoločnosti(...).

Na základe splnomocnenia z 9. októbra 2013 sťažovateľka prevzala obhajobu obvineného R. A. (ďalej len „obvinený“) stíhaného za zločin neodvedenia dane a poistného podľa § 277 ods. 1 a 4 Trestného zákona. Trestné konanie vedie polícia v tejto veci pod sp. zn. PPZ-500/NKA-FP-ZA-2013. Obvinený je jej synom. Obhajuje ho od okamihu, keď bol ako podozrivý zadržaný, a bola prítomná pri všetkých vykonaných vyšetrovacích úkonoch.

Dňa 13. novembra 2013 bolo sťažovateľke doručené predvolanie svedka, na základe ktorého mala byť 18. novembra 2013 vypočutá políciou ako svedkyňa v trestnej veci obvineného.

Za existujúceho skutkového a právneho stavu výpoveď sťažovateľky ako svedkyne neprichádzala do úvahy, a preto 10. decembra 2013 v zmysle ustanovenia § 210 Trestného poriadku požiadala dozorujúceho prokurátora, aby postup polície preskúmal.

Prípisom krajskej prokuratúry č. k. KV 50/2013/4400-96 z 13. januára 2014 bolo sťažovateľke oznámené, že polícia ju môže vypočúvať.

Sťažovateľka s týmto právnym názorom krajskej prokuratúry nesúhlasila a prípisom z 21. januára 2014 požiadala generálnu prokuratúru o preskúmanie vybavenia jej podania zo strany krajskej prokuratúry. Generálna prokuratúra vo svojej odpovedi č. k. IV/3 GPt 415/13/1000-25 zo 6. februára 2014 uviedla, že podľa jej názoru podnet nie je

dôvodný. Napokon prípisom generálnej prokuratúry č. k. IV/3 GPt 53/14/1000-10 z 11. marca 2014 na základe opakovaného podnetu bolo sťažovateľke oznámené, že postup pri vybavení podnetu bol správny.

Dňa 17. februára 2014 bola obvinenému doručená písomnosť z 12. februára 2014 označená ako „*Upovedomenie – zmena obhajoby*“, podľa ktorej zvolená obhajkyňa (sťažovateľka) nemôže ďalej vykonávať svoje práva obhajoby, a preto si má obvinený zvoliť iného obhajcu.

Podľa názoru sťažovateľky týmto postupom sa vytvoril precedens, resp. prostriedok, ktorý umožňuje orgánom činným v trestnom konaní v ktoromkoľvek štádiu trestného konania „*nevyhovujúcich*“ obhajcov jednoducho a najmä účelovo vylúčiť z obhajoby, a tým hrubým spôsobom zasiahnuť nielen do jej práva na podnikanie.

Základom sťažnosti je námietka o neústavnom obmedzení práva podnikat' podľa čl. 35 ods. 1 ústavy postupom orgánov činných v trestnom konaní. Ak by sa uvedený postup stal zaužívanou praxou orgánov činných v trestnom konaní, dôvera klienta vo zvoleného obhajcu, resp. v inštitút zvoleného obhajcu by stratila na význame a orgány činné v trestnom konaní by mohli tento inštitút špekulatívne obchádzať len za jediným účelom, a to zbaviť sa nepohodlného advokáta.

Sťažovateľka žiada vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označeného článku ústavy v konaniach vedených políciou pod sp. zn. PPZ-500/NKA-FP-ZA-2013, krajskou prokuratúrou pod sp. zn. KV 50/2013/440 a generálnou prokuratúrou pod sp. zn. IV/3 GPt 53/14/1000 s tým, aby bolo upovedomenie generálnej prokuratúry z 11. marca 2014 zrušené. Ďalej žiada zakázať polícii, krajskej prokuratúre a generálnej prokuratúre pokračovať v porušovaní jej základných práv a priznať jej primerané finančné zadosťučinenie v sume 100 000 € za nemajetkovú ujmu a v sume 5 000 € za majetkovú ujmu. Napokon sa domáha trov konania a právneho zastúpenia.

II.

Z predvolania svedka sp. zn. PPZ-500/NKA-FP-ZA-2013 z 8. novembra 2013 zaslaného políciou a doručeného sťažovateľke 13. novembra 2013 vyplýva, že sa má 18. novembra 2013 dostaviť na políciu, pričom predmetom svedectva má byť výsluch vo veci obvineného.

Z prípisu krajskej prokuratúry č. k. KV 50/2013/4400-96 z 13. januára 2014 doručeného sťažovateľke 17. januára 2014 vyplýva, že jej žiadosť z 10. decembra 2013 o preskúmanie postupu policajta v súvislosti s predvolaním svedka nepovažuje za dôvodnú. Sťažovateľka postup polície namietala s tým, že v tej istej trestnej veci plní povinnosti zvoleného obhajcu obvineného, pričom podľa § 36 ods. 3 Trestného poriadku obhajca nemôže byť vypočúvaný ako svedok o skutočnostiach, ktoré sa dozvedel pri výkone obhajoby. Výpoveďou by totiž došlo k porušeniu zákonom uloženou povinnosťou mlčanlivosti advokáta. Podľa názoru krajskej prokuratúry bola sťažovateľka prokuristkou obchodnej spoločnosti, ktorej konateľom bol obvinený. Vzhľadom na právomoci vyplývajúce z inštitútu prokúry ako najširšieho splnomocnenia, ako aj blízky vzťah sťažovateľky k obvinenému možno predpokladať, že by mohla mať vedomosť o skutočnostiach týkajúcich sa činnosti obchodnej spoločnosti. Práve z uvedených dôvodov polícia rozhodla o predvolaní sťažovateľky ako svedkyne. To má za dôsledok, že sťažovateľka už nemôže ďalej vykonávať práva zvoleného obhajcu. Na túto skutočnosť mal byť pred vykonaním výsluchu v dostatočnom časovom predstihu upozornený obvinený tak, aby si prípadne mohol zvoliť iného obhajcu (napriek tomu, že nejde o prípad povinnej obhajoby). V priebehu vykonávania výsluchu bude povinnosťou polície pri kladení otázok dôsledne rozlišovať medzi skutočnosťami, o ktorých sa sťažovateľka dozvedela, resp. mohla dozvedieť pri výkone funkcie prokuristu, a skutočnosťami, o ktorých sa dozvedela pri výkone obhajoby.

Z prípisu generálnej prokuratúry č. k. IV/3 GPt 53/14/1000-10 z 11. marca 2014 doručeného sťažovateľke 24. marca 2014 vyplýva, že opakovaný podnet nie je dôvodný. Stanovisko generálnej prokuratúry nie je arbitrárne a je dostatočne odôvodnené.

Z prípisu polície č. k. PPZ-500/NKA-FP-ZA-2013 z 12. februára 2014 adresovaného obvinenému a doručeného (aj) sťažovateľke 17. februára 2014 označeného ako „*zmena obhajoby – upovedomenie*“ vyplýva, že v konaní bude ako svedok predvolaná a vypočúvaná sťažovateľka. Z uvedeného dôvodu polícia upovedomuje obvineného o tom, že sťažovateľka ako obvineným zvolená obhajkyňa nemôže ďalej vykonávať svoje práva obhajoby, ako aj o tom, že obvinený má právo zvoliť si iného obhajcu, ktorý by ho v konaní zastupoval tak, aby neboli porušené jeho práva na obhajobu.

Z predvolania svedka sp. zn. PPZ-500/MKA-FP-ZA-2013 z 9. apríla 2014 adresovaného políciou a doručeného sťažovateľke 22. apríla 2014 vyplýva, že sťažovateľka je predvolaná na výsluch na 17. apríl 2014 vo veci obvineného.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Sťažnosť v častiach smerujúcich pre porušenie čl. 35 ods. 1 ústavy proti konaniam vedeným políciou pod sp. zn. PPZ-500/NKA-FP-ZA-2013 a krajskou prokuratúrou pod sp. zn. KV 50/2013/4400 treba považovať za neprípustnú.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Tak proti postupu polície, ako aj proti postupu krajskej prokuratúry mala sťažovateľka možnosť účinne sa brániť zákonnými procesnými prostriedkami, ktoré aj využila, a preto neprichádza do úvahy, aby správnosť postupu polície a krajskej prokuratúry v rámci princípu subsidiarity svojej právomoci skúmal ústavný súd. To zakladá neprípustnosť sťažnosti v týchto častiach.

Zvyšnú časť sťažnosti treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou

ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Jadrom sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľky ako advokátky podnikateľ, teda slobodne vykonávať advokátske povolanie. Podľa jej názoru do tohto jej základného práva bolo zasiahnuté tým, že sa jej v rozpore so zákonom znemožnil ďalší výkon obhajoby obvineného.

Z pohľadu ústavného súdu sa už na prvý pohľad javí zřejmé, že neexistuje bezprostredná príčinná súvislosť medzi namietaným zásahom a označeným základným právom.

Sťažovateľka tvrdí, že k zásahu do základného práva došlo tým, že generálna prokuratúra v rámci opakovaného podnetu odobrila právny názor polície, krajskej prokuratúry a generálnej prokuratúry konajúcej o podnete, podľa ktorého sťažovateľka môže byť vypočúvaná ako svedkyňa.

Zo skutkového stavu veci je zřejmé, že bezprostrednou príčinou, ktorá znemožnila sťažovateľke ďalší výkon obhajoby obvineného, bol prípis polície z 12. februára 2014 označený ako „*zmena obhajoby – upovedomenie*“, ktorým bolo obvinenému (a zároveň doručením rovnopisu aj sťažovateľke) oznámené, že sťažovateľka nemôže ďalej vykonávať svoje práva obhajoby, keďže bude vo veci vypočutá ako svedok.

Vychádzajúc z uvedeného, je sťažnosť pre nedostatok príčinnej súvislosti v tejto časti zjavne neopodstatnená.

Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. júla 2014